

Metodyka pracy z klientami pomocy społecznej będącymi w trudnej sytuacji na rynku pracy

Materiał dydaktyczny

*Wsparcie instytucjonalne w pracy z klientem pozostającym bez pracy**

L P	Instytucje	Nazwa	Obszar wsparcia klientów
1	Instytucje rynku pracy zatrudniające doradców zawodowych	<p>Powiatowy Urząd Pracy Wojewódzki Urząd Pracy (Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej)</p> <p>Ochotnicze Hufce Pracy (Młodzieżowe Centra Kariery, Mobilne Centra Informacji Zawodowej)</p> <p>Organizacje pozarządowe (realizujące zadania statutowe związane ze wsparciem osób pozostających bez pracy / realizujące projekty doradcze)</p> <p>Organizacje pozarządowe (realizujące zadania statutowe związane ze wsparciem osób pozostających bez pracy / realizujące projekty doradcze)</p> <p>Jednostki Organizacyjne Pomocy Społecznej (zatrudniające doradców zawodowych, trenerów pracy, psychologów i/lub w ramach realizowanych projektów),</p> <p>Centra Integracji Społecznej.</p>	<p>Informacja zawodowa: Osoby poszukujące pracy, mogą uzyskać informacje dotyczące:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowania dokumentów niezbędnych podczas poszukiwania pracy, • kontaktów z pracodawcą, • specyfiki pracy w różnych zawodach, • możliwości zdobycia kwalifikacji w tych zawodach, • podniesienia posiadanych kwalifikacji, • zdobycia różnego typu uprawnień zawodowych. <p>Poradnictwo indywidualne: Doradcy zawodowi służą klientom indywidualnym w planowaniu kariery zawodowej, ocenie predyspozycji zawodowych, zmianie i wyborze zawodu, poszukiwaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz poruszania się po rynku pracy. Doradcy zawodowi pomagają także w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaniu swoich preferencji i predyspozycji zawodowych, • przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych, • przygotowaniu do spotkania z pracodawcą, • uzyskaniu informacji dotyczących specyfiki pracy w różnych zawodach, • uzyskaniu informacji dotyczących możliwości nabycia i zmiany kwalifikacji, • zaplanowaniu ścieżki kariery zawodowej <p>Poradnictwo grupowe: W ramach poradnictwa grupowego prowadzone są warsztaty ułatwiające funkcjonowanie na rynku pracy. Opracowane programy spotkań umożliwiają realizację indywidualnych celów i potrzeb osób poszukujących pracy.</p> <p>Promocja samozatrudnienia: Doradcy udzielają także osobom informacji w zakresie zakładania działalności gospodarczej. Udostępniają także:</p> <ul style="list-style-type: none"> • komputerową bazę danych o zawodach i możliwościach kształcenia, • filmy zawodoznawcze, • teczki informacji o zawodach, • przewodniki i ulotki o zawodach, • informatory o szkołach i uczelniach, • katalogi instytucji szkoleniowych, • informacje o lokalnych rynkach pracy, • wykazy innych jednostek świadczących pomoc osobom poszukującym pracy, • lokalną prasę codzienną.

			<p>W ramach poradnictwa zawodowego dostępna jest także informacja zawodowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Informacja o zawodach - zawiera opisy czynności, zadań, wymagań, dróg kształcenia i podnoszenia kwalifikacji w poszczególnych zawodach, • Informatory o szkołach różnego typu - o zasięgu lokalnym, regionalnym i krajowym. • Katalogi instytucji szkoleniowych - zawierają m.in. informacje o tematach, wymaganiach, warunkach, czasie trwania i kosztach szkoleń realizowanych przez różne instytucje. • Informacje o lokalnym rynku pracy - zawierają m.in. dane o bezrobociu w podziale na zawody, informacje o ofertach pracy, prognozy dotyczące poszczególnych zawodów. • Wykazy instytucji doradczych, administracyjnych, ekonomicznych, wspomagających uruchomienie działalności gospodarczej. • Inne informatory, poradniki, katalogi, wzory podań, życiorysów, listów motywacyjnych itp. • Filmy wideo o zawodach oraz filmy instruktażowe.
2	<p>Instytucje świadczące doradztwo edukacyjne</p>	<p>Wojewódzki Urząd Pracy (Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej)</p> <p>Specjalistyczne komórki w Powiatowych Urzędach Pracy</p> <p>Młodzieżowe Centra Kariery</p> <p>Poradnie psychologiczno - pedagogiczne</p> <p>Szkolne Ośrodki Kariery</p> <p>Akademickie biura karier</p> <p>Ośrodki Doradztwa Zawodowego</p> <p>Agencje poradnictwa zawodowego</p> <p>Organizacje Pozarządowe</p> <p>Instytucje Szkoleniowe</p> <p>Osoby fizyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Broker edukacyjny. • Doradca zawodowy (psycholog). • Specjaliści do spraw rozwoju zawodowego 	<p>Doradztwo edukacyjne. Celem doradztwa edukacyjnego jest podniesienie kwalifikacji bądź reedukacja osób nieaktywnych zawodowo, zwiększające szanse na znalezienie pracy i utrzymanie się w niej. Działania realizowane w ramach doradztwa edukacyjnego to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobieranie metod edukacyjnych do potrzeb i możliwości osoby nieaktywnej zawodowo, • prowadzenie badań diagnostycznych, pozwalających określić predyspozycje zawodowe nieaktywnych zawodowo uczniów i podejmowanie czynności postdiagnostycznych, • udzielanie porad ułatwiających wybór zawodu, uzupełnienie kwalifikacji, podjęcie lub zmianę zatrudnienia, • przygotowanie osób do 25 roku życia do samodzielnego i aktywnego kształtowania swojej drogi zawodowej, rozwoju umiejętności rozpoznawania własnych zasobów osobistych i ich wykorzystania, • pomoc w doborze kierunku szkolenia, jego rodzaju i poziomu, • uwzględniające potrzeby rynku, certyfikację, koszty szkolenia oraz indywidualne możliwości psychofizyczne i ekonomiczne osoby nieaktywnej zawodowo, • analiza predyspozycji osobowościowych, zawodowych osób nieaktywnych zawodowo.

3	<p>Institucje świadczące pośrednictwo pracy krajowe i zagraniczne oraz udostępniające oferty pracy</p>	<p>Powiatowy Urząd Pracy</p> <p>Wojewódzki Urząd Pracy (Biura Promocji Zatrudnienia)</p> <p>Ochotnicze Hufce Pracy (Młodzieżowe Biura Pracy)</p> <p>Organizacje pozarządowe (realizujące zadania statutowe związane ze wsparciem osób pozostających bez pracy, posiadające upoważnienie Krajowego Urzędu Pracy na prowadzenie pośrednictwa pracy)</p> <p>Firmy doboru personalnego, agencje zatrudnienia, agencje pracy posiadające upoważnienie Krajowego Urzędu Pracy na prowadzenie pośrednictwa pracy.</p>	<p>Pośrednictwo pracy - polega na bezpłatnym udzielaniu pomocy osobom pozostającym bez pracy w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w znalezieniu pracowników o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych. Pośrednictwo pracy prowadzone jest nieodpłatnie przez powiatowe urzędy pracy. Powiatowy urząd pracy przyjmuje od pracodawców oferty pracy i udostępnia je osobom zainteresowanym, poprzez umieszczenie na tablicy ogłoszeń w swojej siedzibie oraz w internetowej bazie ofert pracy. Powiatowe urzędy pracy zobowiązane są do podawania do publicznej wiadomości każdego wolnego miejsca pracy zgłoszonego przez pracodawcę. Bezrobotni i poszukujący pracy mogą uzyskać od pośredników pracy: informacje o ofertach pracy; pomoc w znalezieniu właściwych dla siebie ofert; skierowania do pracy na zgłoszone przez pracodawców miejsca pracy; informacje o możliwościach skorzystania z innych usług rynku pracy.</p> <p>Organizacje i instytucje pozyskują i udostępniają oferty pracy do samodzielnego zapoznania się przez osoby poszukujące zatrudnienia. Oferty pracy udostępniane są w siedzibach tych organizacji a także na ich stronach internetowych.</p> <p>Sieć EURES została powołana przez Komisję Europejską, aby ułatwiać swobodny przepływ pracowników na terenie Europejskiego Obszaru Gospodarczego poprzez: międzynarodowe pośrednictwo pracy; informowanie na temat warunków życia i pracy w krajach członkowskich; identyfikowanie i przeciwdziałanie przeszkodom w mobilności. Sieć EURES nastawiona jest na informowanie, doradztwo i wspomaganie poszukujących pracy z Europejskiego Obszaru Gospodarczego, którzy chcą pracować w innym kraju członkowskim oraz pracodawców, którzy chcą rekrutować pracowników z innych krajów członkowskich. PUP współpracuje z właściwym terytorialnie Wojewódzkim Urzędem Pracy przy przekazywaniu i upowszechnianiu ofert pracy pracodawców krajowych i (w języku polskim) zagranicznych oraz przyjmowaniu dokumentów aplikacyjnych obywateli Europejskiego Obszaru Gospodarczego.</p>
4	<p>Organizacje świadczące pomoc w aktywnym poszukiwaniu u pracy / kluby pracy</p>	<p>Powiatowy Urząd Pracy</p> <p>Wojewódzki Urząd Pracy (Biura Promocji Zatrudnienia)</p> <p>Ochotnicze Hufce Pracy (Młodzieżowe Biura Pracy)</p>	<p>Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy to usługa świadczona w ramach klubów pracy polegająca na przygotowaniu osób pozostających bez pracy do lepszego radzenia sobie na rynku pracy w poszukiwaniu i podejmowaniu zatrudnienia. Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy świadczą liderzy klubu pracy. Pomoc w aktywnym poszukiwaniu realizowana jest w trzech formach:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● szkoleń z zakresu umiejętności poszukiwania pracy. Kluby Pracy trwają około trzech tygodni. Prowadzone są zgodnie z jednolitym programem, w ramach którego dwa pierwsze tygodnie to zajęcia warsztatowe a trzeci tydzień przeznaczony jest w znacznej części na samodzielne próby poszukiwania przez uczestników pracy. ● zajęć aktywizacyjnych. Zajęcia realizowane są również w formie warsztatowej, trwają jeden lub kilka dni i dotyczą wybranego, jednorodnego problemu. Bezrobotni i poszukujący pracy przy pomocy lidera klubu pracy mogą: nauczyć się technik aktywnego poszukiwania pracy; nauczyć się pisania dokumentów aplikacyjnych

			<p>(życiorys, list motywacyjny); nabyć umiejętności prowadzenia rozmów z pracodawcami; poznać zasady asertywności i jej znaczenie w sferze prywatnej i zawodowej; zdobyć wiarę we własne siły i możliwości; poznać ludzi, którzy mają podobne problemy i wspólnie z nimi starać się je pokonać; skorzystać z dostępu do ofert pracy zamieszczonych w prasie codziennej oraz na stronach internetowych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostępu do informacji i elektronicznych baz danych służących uzyskaniu umiejętności poszukiwania pracy i samozatrudnienia. <p>Kluby Pracy mają przede wszystkim za zadanie pobudzić i zmotywować osoby pozostające bez pracy do bardziej aktywnego poszukiwania pracy oraz wyposażyć ich w niezbędne w tym zakresie wiadomości i umiejętności. Celem Klubów Pracy jest zwiększenie efektywności działań ukierunkowanych na znalezienie pracy poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyposażenie członków klubu w umiejętności efektywnego poszukiwania pracy i promowania własnej osoby; • bardziej precyzyjne określenie przez członków klubu swoich predyspozycji i preferencji (stworzenie możliwości do pogłębionej refleksji nad sobą); • pełniejsze uświadomienie sobie przez członków klubu oczekiwań pracodawców, wymagań "nowego modelu pracownika"; • udostępnianie niezbędnych urządzeń technicznych (komputer, telefon, kserokopiarka); <p>ułatwienia w zdobywaniu informacji o wolnych miejscach pracy i kursach (wzajemna wymiana informacji)</p>
5	<p>Organizacje oferujące pomoc w dotarciu do pracodawców</p>	<p>Powiatowy Urząd Pracy Wojewódzki Urząd Pracy (Biura Promocji Zatrudnienia) Ochotnicze Hufce Pracy (Młodzieżowe Biura Pracy) Firmy doboru personalnego, agencje zatrudnienia, agencje pracy tymczasowej posiadające upoważnienie Krajowego Urzędu Pracy na prowadzenie pośrednictwa pracy. Jednostki Organizacyjne Pomocy społecznej (w ramach projektów i organizacji środowiska lokalnego)</p>	<p>Giełda pracy Giełda pracy to spotkanie pracodawców z dobranymi przez pośrednika pracy osobami bezrobotnymi lub poszukującymi pracy, które posiadają kwalifikacje wymagane na stanowiskach pracy zgłoszonych przez tych pracodawców. Pracodawcy w trakcie trwania giełdy sami przeprowadzają rozmowy z bezrobotnymi i rekrutują ich do pracy. Urzędy Pracy zapraszają imiennie na giełdę pracy, podają także informację o giełdzie do publicznej wiadomości za pośrednictwem pośrednika pracy, Internetu lub prasy. Targi Pracy Targi pracy są organizowane przynajmniej raz do roku przez powiatowe urzędy pracy i dają możliwość zaprezentowania przez pracodawców ofert pracy. W czasie targów zaproszeni przez PUP pracodawcy, instytucje rynku pracy oraz firmy szkoleniowe przedstawiają uczestnikom oferty zatrudnienia, oferty szkoleniowe i edukacyjne. W trakcie Targów Pracy prowadzone są rozmowy między poszukującymi pracy a pracodawcami. Urzędy Pracy informują o Targach Pracy poprzez akcje plakatowe informacyjne w Internecie lub lokalnej prasie.</p>
6	<p>Instytucje i organizacje szkolące</p>	<p>Powiatowy Urząd Pracy Ochotnicze Hufce Pracy (Ośrodki Szkolenia Zawodowego, Szkolne</p>	<p>Powiatowe Urzędy Pracy sporządzają listę zawodów i specjalności, na które istnieje zapotrzebowanie na rynku pracy. Na tej podstawie PUP organizują szkolenia we współpracy między innymi z pracodawcami krajowymi, instytucjami szkoleniowymi, instytucjami egzaminacyjnymi, organizatorami studiów</p>

		<p>Ośrodki Kariery)</p> <p>Institucje szkoleniowe</p>	<p>podyplomowych. PUP zajmuje się także promocją i upowszechnianiem informacji o szkoleniach w formie drukowanej i elektronicznej.</p> <p>Skierowana na szkolenie może być każda osoba zarejestrowana w urzędzie pracy, która spełnia przynajmniej jeden z poniższych warunków:</p> <ul style="list-style-type: none"> nie ma żadnych kwalifikacji zawodowych, ma kwalifikacje niedostosowane do potrzeb rynku pracy, utraciła zdolność do wykonywania pracy w dotychczasowym zawodzie, jest w okresie wypowiedzenia pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, jest osobą zwolnioną z zawodowej służby wojskowej w wyniku restrukturyzacji i nie ma prawa do świadczeń emerytalno-rentowych w pełnej wysokości, jest zatrudniona w zakładzie, którego upadłość ogłoszono (jest w stanie likwidacji), otrzymuje świadczenia socjalne przysługujące górnikom, pobiera gwarantowany zasiłek okresowy z pomocy społecznej, ma przyznaną przez ZUS rentę szkoleniową; <p>Okres trwania szkolenia nie powinien być dłuższy niż 6 miesięcy; koszt szkolenia pokrywany jest z Funduszu Pracy (na wniosek osoby bezrobotnej możliwe jest dofinansowanie szkolenia z innych źródeł); w trakcie szkolenia przysługuje dodatek szkoleniowy (o ile osobie bezrobotnej nie przysługuje prawo do innego wyższego świadczenia pieniężnego np. stypendium, dieta); inicjatorem skierowania na szkolenie może być urząd pracy lub osoba bezrobotna, jeżeli po szkoleniu ma zapewnione miejsce pracy, możliwe jest także skierowanie na szkolenie z inicjatywy innej organizacji lub instytucji pokrywającej część kosztów tego szkolenia.</p>
7	<p>Institucje realizujące działania w ramach aktywizacji zawodowej i zatrudnienia socjalnego</p>	<p>Powiatowy Urząd Pracy</p> <p>Centra Integracji Społecznej (CIS)</p> <p>Kluby Integracji Społecznej</p>	<p>Roboty publiczne to zatrudnienie osoby bezrobotnej w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy przy wykonywaniu prac organizowanych przez samorządy terytorialne, administrację rządową, a także instytucje użyteczności publicznej.</p> <p>Roboty publiczne są organizowane w szczególności w ramach: realizowanych przez gminy, powiaty, województwa, regiony inwestycji infrastrukturalnych; zadań związanych z opieką społeczną i obsługą bezrobotnych. Starosta może przyznać zakładowi organizującemu roboty publiczne (na każdego skierowanego bezrobotnego) zwrot części wynagrodzenia oraz składki na ubezpieczenie społeczne.</p> <p>Prace społecznie użyteczne są nową formą aktywizacji bezrobotnych wprowadzoną nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (weszła w życie 1 listopada 2005 roku).</p> <p>Oznaczają one prace wykonywane przez bezrobotnych, nie posiadający już prawo do zasiłku. Do tych prac kieruje ich starosta, a organizują gminy w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej.</p> <p>Prace takie mogą wykonywać bezrobotni, dla których upłynął już czas pobierania zasiłku bądź też go nie nabyły (prawa takiego nie ma około 87 proc. bezrobotnych), w miejscu zamieszkania lub pobytu w wymiarze do 10 godzin tygodniowo za wynagrodzeniem co najmniej 6 zł za godzinę. Ustawa nie zawiera ograniczenia czasowego dla realizacji tych prac - co oznacza, iż osoba bezrobotna</p>

		<p>może cały rok (i dłużej) wykonywać prace społecznie użyteczne, przy czym zachowuje status osoby bezrobotnej.</p> <p>Prace interwencyjne polegają na tworzeniu przez pracodawców (przy pomocy urzędów pracy) nowych miejsc pracy dla bezrobotnych. PUP zawiera umowę z pracodawcą, który zobowiązuje się do zatrudnienia określonej liczby bezrobotnych na czas 6 (lub 12) miesięcy, a w zamian otrzymuje zwrot części kosztów poniesionych na wynagrodzenia tych pracowników oraz składki na ubezpieczenie społeczne. Prace interwencyjne pozwalają na okresową aktywizację zawodową bezrobotnych, a szczególnie osób: długotrwale bezrobotnych, tj. pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy; bezrobotnych samotnie wychowujących dzieci; których małżonek jest również bezrobotnym.</p> <p>Przygotowanie zawodowe dorosłych to instrument aktywizacji w formie praktycznej nauki zawodu dorosłych lub przyuczenia do pracy dorosłych, realizowany bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą, według programu obejmującego nabywanie umiejętności praktycznych i wiedzy teoretycznej, zakończonego egzaminem. Praktyczna nauka zawodu dorosłych trwa od 12 do 18 miesięcy, a przyuczenie do pracy dorosłych trwa od 3 do 6 miesięcy. Przygotowanie zawodowe dorosłych jest realizowane na podstawie umowy zawieranej między urzędem a pracodawcą lub pomiędzy urzędem, pracodawcą a instytucją szkoleniową. Uczestnikowi przygotowania zawodowego dorosłych przysługuje stypendium wynoszące maksymalnie 120% kwoty zasiłku. Wyróżniamy dwie formy przygotowania zawodowego dorosłych:</p> <p>Praktyczna nauka zawodu dorosłych – oznacza to formę przygotowania zawodowego dorosłych umożliwiającą uzyskanie tytułu zawodowego lub tytułu czeladnika. Okres trwania wynosi od 12 do 18 miesięcy. Praktyczna nauka zawodu dorosłych kończy się egzaminem kwalifikacyjnym na tytuł zawodowy, przeprowadzanym przez komisję egzaminacyjną. Uczestnik praktycznej nauki zawodu dorosłych, który zdał egzamin kwalifikacyjny lub czeladniczy z wynikiem pozytywnym, otrzymuje świadectwo.</p> <p>Przyuczenie do pracy dorosłych – oznacza to formę przygotowania zawodowego dorosłych, umożliwiającą uzyskanie wybranych kwalifikacji zawodowych lub umiejętności potwierdzonych zaświadczeniem, niezbędnych do wykonywania określonych zadań zawodowych, właściwych dla zawodu występującego w klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy. Przyuczenie do pracy dorosłych kończy się egzaminem sprawdzającym, przeprowadzanym przez komisję lub przez instytucję szkoleniową wskazaną przez starostę, wpisaną do rejestru prowadzonego przez WUP. Uczestnik przyuczenia do pracy dorosłych, który zdał egzamin sprawdzający z wynikiem pozytywnym, otrzymuje zaświadczenie potwierdzające nabyte umiejętności.</p> <p>Staże. Staż oznacza nabywanie przez bezrobotnego umiejętności praktycznych do wykonywania pracy poprzez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy pomiędzy pracodawcą i bezrobotnym. Do odbycia stażu kierowani są bezrobotni</p>
--	--	--

			<p>znajdujący się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Koszty badań lekarskich lub psychologicznych przeprowadzanych na wniosek PUP i mających na celu ustalenie zdolności do wykonywania stażu oraz koszty przejazdu do miejsca odbywania stażu pokrywane są z Funduszu Pracy. Bezrobotnym wychowującym samotnie dzieci do lat 7 starosta może zrefundować koszty opieki nad dziećmi w okresie odbywania stażu.</p> <p>Zatrudnienie wspierane oznacza udzielanie pomocy osobom wymienionym w ustawie o zatrudnieniu socjalnym wsparcia o charakterze doradczym i finansowym, w utrzymaniu aktywności zawodowej umożliwiającej podjęcie zatrudnienia, prac społecznie użytecznych, założenie lub przystąpienie do spółdzielni socjalnej lub podjęcie działalności gospodarczej. Po zakończeniu zajęć w Centrum Integracji Społecznej (w uzasadnionych przypadkach przed ich zakończeniem) lub w przypadku uczestnictwa w Klubie Integracji Społecznej PUP może skierować uczestnika do pracy u pracodawcy lub w CIS.</p> <p>Zatrudnienie wspierane może być także realizowane w formie prac społecznie użytecznych.</p> <p>W ramach zatrudnienia wspieranego pracodawca zobowiązuje się do zatrudnienia przez okres co najmniej 12 miesięcy a starosta refunduje pracodawcy z Funduszu Pracy część wypłacanego wynagrodzenia.</p>
8	Organizacje pracodawców	<p>Na przykład:</p> <p>Izby Rzemieślnicze Oraz Małej I Średniej Przedsiębiorczości</p> <p>Związek Rzemiosła Polskiego</p>	<p>Organizacje pracodawców są samorządowymi i niezależnymi związkami pracodawców, których celem jest obrona interesów i praw pracodawców wobec związków zawodowych, organów władzy i administracji. Zajmują się głównie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiniowaniem aktów prawnych, • uczestniczeniem w sporach zbiorowych, • współpracą z publicznymi służbami zatrudnienia, w zakresie kształcenia i zatrudnienia osób pozostających bez pracy • badaniami i analizą rynku pracy.
9	Związki zawodowe	<p>Nieznana jest liczba związków zawodowych działających w Polsce, Wiadomo, że około 70 z nich jest zrzeszonych w jednej z trzech central związkowych, które mają swoich przedstawicieli w komisjach trójstronnych oraz opiniują akty prawne. Należą do nich:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”, - Forum Związków Zawodowych, - Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych (OPZZ). 	<p>Związki zawodowe prowadzą działalność:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samopomocową (np. fundusze strajkowe), - edukacyjną (np. kursy przekwalifikujące) - oświatową (np. kampanie informacyjne o prawach przysługujących pracownikom) <p>Związki zawodowe są organizacjami społecznymi, instytucjami dialogu społecznego. Ich zadania to obrona interesów pracowników i działanie na rzecz poprawy ich sytuacji ekonomicznej i społecznej. Związki próbują przeciwdziałać zwolnieniom, kontrolują przestrzeganie kodeksu pracy przez pracodawców, zabiegają o wyższe pensje i lepsze warunki pracy dla pracowników.</p>
10	Instytucje realizujące edukację zdrowotną	<p>lokalne ośrodki zdrowia, szpitale uczelnie medyczne, stacje sanitarno – epidemiologiczne, Polski Czerwony Krzyż, stacje</p>	<p>Edukacja zdrowotna to proces kształtowania u osób postaw dbałości o zdrowie własne i innych ludzi oraz umiejętności tworzenia zdrowego środowiska. Celami edukacji zdrowotnej są:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pomoc ludziom w podejmowaniu odpowiednich decyzji i dokonywaniu wyborów, które mają wesprzeć zdrowie

		krwiodawstwa, poradnie pedagogiczno – psychologiczne, stowarzyszenia i fundacje mające w statusie edukację zdrowotną, domy kultury w ramach projektów, samorządy lokalne w ramach projektów własnych i ministerialnych.	<p>człowieka i jego harmonijny rozwój.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pomaganie w kształtowaniu zdrowego stylu życia. • Pomoc w identyfikacji własnych problemów zdrowotnych, i podejmowanie działań prowadzących do rozwiązywania problemów zdrowotnych.
11	Archiwa państwowe	Archiwum Państwowe Dokumentacji Osobowej i Płacowej Oddziały Wojewódzkie Archiwum Państwowego	<p>Archiwa państwowe zostały powołane między innymi do gromadzenia, przechowywania i udostępniania dokumentacji pracowniczej. Osoby pozostające bez pracy mogą uzyskać informacje, wypisy, kopie zagubionej dokumentacji osobowej i płacowej wydanej przez firmy, które uległy likwidacji.</p>
12	Grupy samopomocowe	<p>Grupy samopomocowe tworzą się spontanicznie inspirowane np. przez stowarzyszenia</p>	<p>Grupy samopomocowe mają na celu między innymi: samodoskonalenie się uczestników poprzez wymianę informacji o sposobach przezwycięzania problemów na rynku pracy, doświadczenie akceptacji przez innych, pokonanie nieśmiałości i zahamowań w kontaktach z innymi, rozwijanie życiowej zaradności, obudzenie nadziei na zmianę niekorzystnej sytuacji.</p>
13	Institucje świadczące bezpłatne poradnictwo prawne	Zespoły prawne przy Wojewódzkich Urzędach Pracy, Państwowa Inspekcja Pracy, Okręgowy Inspektorat Pracy, Biura Porad Obywatelskich, Stowarzyszenia pomocy osobom niepełnosprawnym, Punkty Pomocy Koleżeńskie, Studenckie poradnie prawne przy wydziałach prawa i administracji, Punkty Informacji Obywatelskiej, Inkubatory Gospodarki Społecznej, Organizacje pozarządowe.	<p>Poradnictwo prawne polega na świadczeniu pomocy prawnej osobie pozostającej bez pracy, w szczególności udzielaniu porad i konsultacji prawnych oraz sporządzaniu opinii prawnych, pism urzędowych z zakresu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prawa cywilnego, - prawa rodzinnego, - prawa ubezpieczeń, - prawa pracy, - prawa lokalowego i ochrony praw lokatorów.

* Informacje zaczerpnięte z materiału opracowanego przez zespół ekspercki w składzie J. Pauli, A. Kłos, T. Musielski, S. Lipke, M. Sosnowski pod tytułem: **Pakiet usług na rzecz osób pozostających bez pracy** przygotowanym w ramach projektu 1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej” współfinansowanego ze środków UE i EFS. Warszawa 2011.